

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
У. ВОТ
представено на 4 септември 2014 година¹

Дело С-336/13 Р

**Европейска комисия
срещу**

IPK International — World Tourism Marketing Consultants GmbH

„Жалба — Решение на Комисията за възстановяване на финансова помощ — Отмяна на решението от Общия съд — Изпълнение на съдебното решение — Изчисляване на лихвите върху подлежащата на връщане сума“

I – Въведение

1. С решение от 4 август 1992 г. Комисията предоставя на IPK International — World Tourism Marketing Consultants GmbH² финансова помощ в размер на 530 000 ECU по проект за създаване на база данни. Първият транш от финансовата помощ в размер на 318 000 ECU е отпуснат през януари 1993 г.
2. Тъй като счита, че при отпускане на финансовата помощ са допуснати нередности, с решение от 13 май 2005 г.³ Комисията отменя решението за отпускане, а по-късно, на 4 декември 2006 г., приема решение за събиране, в изпълнение на което на 15 май 2007 г. IPK възстановява сумата 318 000 EUR, ведно с лихвите за забава.
3. IPK обжалва решението от 13 май 2007 г., като с решение IPK International/Комисия (Т-297/05, EU:T:2011:185) от 15 април 2011 г.⁴ Общият съд на Европейския съюз отменя това решение поради неспазване на давностния срок за преследване на спорната нередност.
4. В изпълнение на това съдебно решение, с писмо от 14 октомври 2011 г., Комисията приема решение⁵ и уведомява за него IPK, съгласно което следва да бъде платена сума в размер общо на 720 579,90 EUR, от които 530 000 EUR, съответстващи на главницата на финансовата помощ, 31 961,63 EUR, представляващи мораторните лихви, платени от IPK, и 158 618,27 EUR, представляващи „компенсаторни“ лихви, при лихвен процент, определен от Комисията в размер, равен на прилагания от Европейската централна банка⁶ и Европейския паричен институт, предшественик на ЕЦБ, за основните операции по рефинансиране.

1 — Език на оригиналния текст: френски.

2 — По-нататък „IPK“.

3 — По-нататък „решението от 13 май 2005 г.“.

4 — По-нататък „решението от 15 април 2011 г.“.

5 — По-нататък „спорното решение“.

6 — По-нататък „ЕЦБ“.

5. С жалба, подадена на 22 декември 2011 г., ІРК иска отмяна на спорното решение, като с решение ІРК International/Комисия (Т-671/11, ЕU:Т:2013:163)⁷ Общият съд отменя това решение в частта, в която с него е ограничена до 158 618,27 EUR сумата за лихви, която следва да се плати на ІРК.

6. Сега Съдът е сезиран с жалба от Комисията срещу това решение. Тази жалба поставя по същество въпроса за естеството, процента и срока на лихвите, дължими по сумите, които Комисията следва да плати или върне на ІРК вследствие отмяната на решението от 13 май 2005 г.

7. С настоящото заключение ще предложи на Съда да уважи частично жалбата.

8. Всъщност ще изложи съображения, че като приема, че мораторните лихви следва да бъдат изчислявани въз основа на главницата на задължението, към което са прибавени дължимите за изминалия период компенсаторни лихви, Общият съд е допуснал грешка при прилагане на правото с оглед мораторния, а не компенсаторния характер на дължимите за изминалия период лихви, което налага частична отмяна на обжалваното съдебно решение.

9. Ще предложи на Съда да постанови окончателно решение по този въпрос, като приеме, че мораторните лихви следва да бъдат изчислени единствено въз основа на главното задължение.

II – Обжалваното съдебно решение

10. В подкрепа на жалбата си пред Общия съд ІРК излага едно-единствено основание в две части, изведено от нарушение на член 266 ДФЕС, в което твърди, че Комисията е допуснала грешки при прилагане на правото, от една страна, при определяне на процента на компенсаторните лихви, който трябвало да бъде два пункта по-висок от лихвения процент на ЕЦБ за основните операции по рефинансиране, и от друга страна, като е пропуснала да определи мораторни лихви, каквито следвало да текат от датата на постановяване на съдебното решение от 15 април 2011 г. и да бъдат начислени върху целия размер на вземането, увеличен с компенсаторните лихви.

11. С обжалваното съдебно решение, Общият съд уважава тази жалба, като приема за основателни двете части на изложеното от ІРК основание.

12. В това отношение в точка 34 от обжалваното съдебно решение Общият съд най-напред посочва, че от решението от 15 април 2011 г. за Комисията не следва каквото и да било задължение да възстанови разглежданата финансова помощ на ІРК, тъй като в това съдебно решение Общият съд е потвърдил фактическите констатации, направени в решението от 13 май 2005 г. във връзка с нередовностите, които ІРК е допуснало и които по принцип обосновават отмяната на разглежданата финансова помощ, и се е ограничил с отмяната на посоченото решение поради неспазване от страна на Комисията на релевантния погасителен срок. От тези констатации Общият съд достига до извода, че спорното решение представлява „единственото правно основание на разглежданата главница по вземането“.

⁷ — По-нататък „обжалваното съдебно решение“.

13. Що се отнася до компенсаторните лихви, по-нататък в точка 36 от обжалваното съдебно решение Общият съд припомня, че съгласно постоянната съдебна практика⁸ независимо от точното им наименование посочените лихви винаги трябва да се изчисляват въз основа на лихвените проценти на ЕЦБ за основните операции по рефинансиране, увеличени с два пункта. Общият съд добавя, че това фиксирано увеличение е приложимо във всички случаи, без практически да е необходимо да се констатира обосноваването му с оглед обезценяването на парите през съответния период в държавата членка, в която кредиторът е установен, преди в точка 38 да допълни, че това фиксирано увеличение е породено от грижата при всички възможни обстоятелства да бъде избегнато неоснователно обогатяване.

14. Вследствие на това в точка 39 от обжалваното съдебно решение Общият съд достига до заключението, че Комисията неправилно не е увеличила компенсаторните лихви.

15. На последно място, във връзка с мораторните лихви, в точка 41 от обжалваното съдебно решение Общият съд припомня, че „установената съдебна практика признава безусловното задължение на Комисията за плащане на мораторни лихви по-специално в случаите, когато е ангажирала извъндоговорната отговорност на Съюза, за периода след постановяване на решението, установяващо това обстоятелство [...], както и в случаите на възстановяване на неоснователно платени суми вследствие на решение за отмяна [...]“. След това, като посочва, че нито един от изтъкнатите от Комисията доводи не позволява отпадането на посоченото „принципно задължение“ в дадения случай, и констатира, че напротив, по време на съдебното заседание тази институция приема, че дължи и мораторни лихви, считано от постановяването на решението от 15 април 2011 г., и това обстоятелство е отбелязано в протокола от съдебното заседание, Общият съд достига до извода, че върху главницата, призната за дължима в спорното решение, е следвало да бъдат начислени мораторни лихви, считано — предвид общото съгласие на страните по този въпрос — от 15 април 2011 г., като „е без значение фактът, че спорното решение представлява единственото правно основание на разглежданото вземане“.

16. В точка 42 от обжалваното съдебно решение Общият съд приема, че мораторните лихви е следвало да се изчислят въз основа на дължимата главница, увеличена с вече натрупаните компенсаторни лихви, като се има предвид, че „макар по принцип в практиката си да не позволява капитализация както на вече натрупаните компенсаторни лихви, така и на мораторните лихви, течащи след постановяване на решение, с което се установява съществуването на вземане, Общият съд все пак разпорежда определянето на мораторните лихви до пълното плащане въз основа на главницата на вземането, увеличена с вече натрупаните компенсаторни лихви“. Общият съд посочва още, че „[т]ози подход следователно провежда разлика между компенсаторните лихви преди съдебния спор и мораторните лихви след него, като последните трябва да отчитат всички натрупани финансови загуби, в това число и поради обезценяването на парите“.

III – Жалбата

17. Комисията иска да се отмени обжалваното съдебно решение и да бъде осъдено ІРК да заплати направените от нея съдебни разноски.

18. ІРК моли жалбата да бъде отхвърлена и Комисията да бъде осъдена да заплати съдебните разноски.

⁸ — Общият съд цитира точка 64 от решение *Corus UK/Комисия* (Т-171/99, ЕУ:Т:2001:249), точки 130–132 от решение *AFCap Management Consultants и др./Комисия* (Т-160/03, ЕУ:Т:2005:107), както и точки 29 и 77–80 от решение *Idromacchine и др./Комисия* (Т-88/09, ЕУ:Т:2011:641).

A– Правни основания и доводи на страните

19. В своето първо основание Комисията упреква Общия съд, че не се е съобразил с практиката на Съда, според която компенсаторните лихви имат за цел да компенсират инфлацията.

20. Според Комисията, от решение Mulder и др./Съвет и Комисия (C-104/89 и C-37/90, EU:C:2000:38, т. 214), както и от практиката на Първоинстанционния съд, и по-специално от решение Agraz и др./Комисия (T-285/03, EU:T:2008:526, т. 50) следвало, че компенсаторните лихви имат за цел да покрият загубите вследствие обезценяването на парите след настъпване на вредите, поради което би следвало те да съответстват на действително установения процент на инфлация през разглеждания период в държавата членка, в която е установено засегнатото дружество.

21. ІРК възразява, че Общият съд изрично се позовава на обезценяването на парите и приема, че то би следвало да бъде компенсирано от компенсаторните лихви, че годишният процент инфлация, установен от Евростат за разглеждания период в държавата членка, където е установен кредиторът, се взема предвид единствено за да се установи дали действително е налице обезценяване на парите, и че това обезценяване на парите не е единственият параметър при изчисляване на компенсаторните лихви.

22. Във второто си основание Комисията твърди, че Общият съд противоречи на практиката на Съда, като не прави разграничение между компенсаторните и мораторните лихви. Докато първите били предназначени изключително да компенсират намалението на стойността на имуществото на кредитора вследствие инфлацията, вторите имали за цел също така да насърчат длъжника да погаси възможно най-бързо задължението си, поради което по принцип били по-високи от компенсаторните лихви. Ето защо, като фиксирал тези два вида лихви в един и същ размер с обжалваното съдебно решение, Общият съд не взел предвид тази разлика.

23. ІРК отговаря, че като не отчита съществената разлика при изчисляването на двете категории лихви, това основание е в противоречие с третото основание, тъй като мораторните лихви се начисляват не само въз основа на главното задължение, а върху него, но увеличено с начислените компенсаторни лихви.

24. В третото си основание Комисията упреква Общия съд, че е допуснал грешка при прилагане на правото, като е капитализирал компенсаторните лихви и е начислил мораторни лихви, считано от 15 април 2011 г.

25. В това отношение Комисията, която фокусира становището си около мораторните лихви, твърди, че Общият съд не можел да я задължи да начисли лихви със задна дата, считано от постановяването на решението от 15 април 2011 г., с което тя не била осъдена да плати такива лихви. Тя възразява и срещу несъгласуваността, която Общият съд бил допуснал, като определил мораторните лихви да текат от 15 април 2011 г. и в същото време приел, че задължението за възстановяване възниква едва от спорното решение.

26. ІРК счита, че предметът на решението от 15 април 2011 г. е единствено преценка за законосъобразност на решението от 13 май 2005 г. и обстоятелството, че Общият съд не е разгледал правните последици от своето решение, не освобождавало Комисията от задължението да плати както мораторни, така и компенсаторни лихви. Що се отнася по-специално до мораторните лихви, ІРК изтъква, че в спорното решение Комисията приела, че това задължение произтича от член 266 ДФЕС, и дори признала в съдебното заседание пред Общия съд, че е длъжна да плати тези лихви, считано от 15 април 2011 г. Според ІРК тези лихви следва да бъдат изчислени въз основа на главното задължение, увеличено с компенсаторните лихви.

27. В четвъртото си основание Комисията упреква Общия съд, че в точки 34 и 44 от обжалваното съдебно решение е допуснал грешка при прилагане на правото, тълкувал е погрешно спорното решение, както и решението, постановено по дело T-297/05, и е изопачил фактите.

28. В тези точки Общият съд бил приел по-специално, че спорното решение представлявало единственото правно основание за разглежданото главно задължение и следователно не било необходимо да се произнася по въпроса дали Комисията е нарушила член 266 ДФЕС, като не е съобщила всички последици, произтичащи от изпълнението на решението от 15 април 2011 г.

29. Впрочем според Комисията тези мотиви са опорочени от грешка при прилагане на правото, тъй като вследствие отмяната на спорното решение първоначалното решение за предоставяне е било „съживено“. Освен това те били в противоречие както със спорното решение, което се основавало изрично на член 266 ДФЕС, така и с решението от 15 април 2011 г., с което спорното решение е отменено поради изтекла погасителна давност, без да прогласява за несъществуващо първоначалното решение за отпускане.

30. Макар да приема, че Общият съд погрешно не се обосновава с член 266 ДФЕС, ІРК счита, че тази грешка при прилагане на правото не влияе върху изчисляването на лихвите, тъй като макар тази разпоредба да е правно основание за спорното решение, от това обаче не следвало, че при определяне на лихвите Общият съд бил длъжен да вземе предвид виновното неправомерно поведение на кредитора.

31. В петото си основание Комисията счита, че мотивите на съдебното решение относно процента на компенсаторните лихви и началния момент за начисляване на мораторните лихви са недостатъчни и противоречиви. Те били недостатъчни, тъй като Общият съд не бил разгледал доводите на Комисията. Те били противоречиви, тъй като Общият съд бил приел, от една страна, че спорното решение представлявало единственото правно основание за плащането, а от друга страна, че лихвите се дължали, считано от постановяване на решението от 15 април 2011 г.

32. От своя страна ІРК счита, че мотивите на обжалваното съдебно решение са ясни и точни, че не са противоречиви, а Общият съд е разгледал доводите на Комисията.

33. В шестото си основание Комисията изтъква, че Общият съд бил нарушил принципите относно неоснователното обогатяване, доколкото понастоящем Съюзът получавал върху предварително събраните суми лихва в размер само на 0,25 %, докато прилагането на лихвения процент за рефинансиране, увеличен с два пункта, превишавало действителното обедняване на кредитора вследствие обезценяването на парите и действителното обогатяване на Комисията. Тя добавя, че Общият съд е обърнал гледната точка, като се е позовал на обогатяването на длъжника, вместо да установи дали кредиторът е обеднял. Според нея възприетият в обжалваното съдебно решение подход води до финансово предимство в полза на кредитор, чиято недобросъвестност вече е била установена.

34. ІРК счита, че лихвеният процент, който понастоящем Съюзът получава за предварително събраните суми от глоби, е без значение и дори да се предположи, че този лихвен процент е определящ, Комисията би следвало да посочи какви лихви средно е получила през разглеждания период.

Б– *Моята преценка*

35. Въпросът относно лихвите на пръв поглед изглежда технически и относително второстепенен проблем, който като цяло не подлежи на анализ и не се подчинява на опитите за концептуализация. Той обаче има голямо практическо значение, доколкото размерът на лихвите не само не е символичен, но понякога достига, дори превишава размера на главното вземане⁹. Ето защо залозите може да са значителни.

36. Доскорошната липса на правна уредба на лихвите в правото на Съюза е накарала Съда малко по малко в решенията си да дава отговори, които макар да изглеждат трайно установени по отношение на признаването на правото на лихви по принцип, продължават да крият известни тайни във връзка с основанието на това право и неговото прилагане.

37. Ето защо разглеждането на настоящата жалба предоставя на Съда възможност да уточни доктрината си по този въпрос в особения контекст на прилагането на мерките за изпълнение на съдебно решение за отмяна.

38. В обжалваното съдебно решение Общият съд е взел за образец дадените в съдебната практика отговори при определянето на лихвите, които се дължат в изпълнение на съдебно решение за отмяна или намаляване на глоба, наложена на предприятие за нарушение на правилата за конкуренция в Съюза.

39. Общият съд обаче се позовава и на съдебните решения, постановени в областта на исковете за обезщетение в общата рамка на извъндоговорната отговорност на Съюза, както и в специфичната рамка на съдебните спорове във връзка с публичната служба на Общността. Всъщност именно в тази област е събрана основната част от съдебните решения, в които юрисдикциите на Съюза е трябвало да се произнасят по изчисляването на лихвите.

40. По този начин обжалваното решение, което се позовава едновременно на съдебните решения, постановени в тези две различни области, свидетелства за подход към сливане, за основателността на който ще бъде уместно да се запитаме, като проверим дали не са налице непреодолими различия, които препятстват установяването на единен режим.

41. Ето защо ще започна с разглеждането на съдебните решения в областта на исковете за обезщетение, които са най-многобройни, след това ще разгледам решенията във връзка с лихви, дължими вследствие изпълнение на съдебни решения за отмяна или намаляване на глоба, и после ще се опитам от всички тези съдебни решения да извърша синтез, въз основа на който ще разгледам различните основания в жалбата.

1. Лихвите, които се дължат върху вземанията за обезщетение

42. При анализа на съдебните решения, постановени в областта на исковете за обезщетение, се установява, че съдебната практика ясно е на страната на принципа за разграничение между компенсаторни и мораторни лихви и основните произтичащи от него последици, но все още съществува несигурност поради колебанията, които оставят съмнение в действителността на това разграничение, както и в съществуването на наистина съгласувана система.

9 — За изследване като цяло вж. *Van Casteren*, A. Article 215(2) EC and the question of interest. — The action for damages in Community law, *Kluwer Law International*, *Heukels*, T. et *McDonnell*, A., La Haye, 1997, p. 199—216. За правилата, приложими в международното частно право и сравнението между националните правни системи вж. *Kleiner*, C. Les intérêts de somme d'argent en droit international privé, *Ou l'imbroglie entre la procédure et le fond*. — *Revue critique de droit international privé*, Dalloz, Paris, vol. 98, n° 4, 2009, p. 639—683.

43. Нека да проследим това развитие, като разгледаме на първо място самия принцип на разграничение, преди да разгледаме каква съдба отрежда съдебната практика на мораторните, а след това и на компенсаторните лихви.

44. Едно от първите дела, в които се поставя разграничение между компенсаторни и мораторни лихви, поставя въпроса до каква степен длъжностно лице би могло да получи лихви върху надбавките и обезщетенията, които може да иска вследствие отмяна на решението, с което е отказано приемането на оставката му. Отрицателният отговор, даден в решение *Campolongo*/Върховен орган (27/59 и 39/59, EU:C:1960:35), прави разграничение между мораторните лихви, които определя като тези, които „по принцип представляват правно уредено начисляване и определяне на претърпяната вследствие забава при изпълнението на едно задължение вреда, забава, която следва да бъде констатирана чрез предварително отправена покана за изпълнение“¹⁰, и компенсаторните лихви, които „се пораждат като обезщетение за вреди и лихви вследствие неизпълнение на дадено задължение без предварителна покана за изпълнение“, и чието „присъждане предполага вреда“¹¹. Според това съдебно решение искането за присъждане на лихви е следвало да бъде отхвърлено, но по различни съображения, в зависимост от това дали става въпрос за мораторни или за компенсаторни лихви. В първата хипотеза отхвърлянето се е наложило поради „липса на каквато и да е правна уредба“ на мораторните лихви в общностното право¹², докато във втората хипотеза отсъствието на доказателства или дори само на твърдения за вреди е довело до отхвърляне на искането за компенсаторни лихви.

45. След като постановява множество решения, в които извежда процесуалните последици от разграничението, по-специално с оглед принципа на недопустимост на новопредявени искания¹³, в решение *Комисия/Brazzelli Lualdi* и др. (C-136/92 P, EU:C:1994:211), постановено по дело за обезщетение за вреди, причинени на длъжностни лица или на служители на Съюза при изплащане на забавени възнаграждения, Съдът отново потвърждава принципа на това разграничение. В това отношение Съдът припомня, че се е наложило самият той да разграничи тези две категории лихви, по-специално за да постанови, въз основа на процесуалните елементи, присъщи на всяко от делата, с които е сезиран, че исканията за компенсаторни лихви са били недопустими, докато тези за мораторни лихви са били допустими, но неоснователни¹⁴. От това той достига до извода, че при тези условия не може да се счита, че разграничението не води началото си от съдебната практика¹⁵.

46. Решение *Mulder* и др./Съвет и Комисия (EU:C:2000:38), постановено в рамките на иск за обезщетение, по начин, който вече е класически, отново утвърждава правилото, че „следва да се разграничават мораторните от компенсаторните лихви“¹⁶, от което Съдът достига до извода, че решение на Съда относно мораторните лихви не оказва влияние върху съдбата на компенсаторните лихви.

47. Ето защо даденият в тези съдебни решения отговор има стойност на принцип. Нещо повече, определенията, дадени в решенията *Campolongo*/Върховен орган (EU:C:1960:35) и *Mulder* и др./Съвет и Комисия (EU:C:2000:38), дават указания относно разграничението между компенсаторни и мораторни лихви.

10 — Вж. Recueil, стр. 826.

11 — Вж. Recueil, стр. 827.

12 — Пак там.

13 — Решения *Roumengous Carpentier*/Комисия (158/79, EU:C:1985:2, т. 8—14), *Amesz* и др./Комисия (532/79, EU:C:1985:3, т. 11—17), *Battaglia*/Комисия (737/79, EU:C:1985:4, т. 6—13), *Amman* и др./Съвет (174/83, EU:C:1985:288, т. 13), *Culmsee* и др./ЕИСК (175/83, EU:C:1985:289, т. 13) и *Allo* и др./Комисия (176/83, EU:C:1985:290, т. 19).

14 — Точка 35.

15 — Пак там.

16 — Точка 55.

48. Нека разгледаме последователно двете категории лихви, като започнем от компенсаторните.

а) Компенсаторните лихви

49. В съдебните спорове за обезщетения целта на компенсаторните лихви е най-вече да поправят вредата, причинена от обезценяването на парите в периода след увреждащото събитие. Следователно тези лихви са инструмент за преоценка на вредата, който позволява да се определи задължението на длъжника независимо от промените в стойността на парите, като го доближи до задължение за стойност. Тяхното присъждане е израз на идеята, че когато вредата се изчислява съобразно данните по времето на увреждащото събитие, нейното парично изражение трябва да бъде актуализирано към датата на нейното определяне от съда.

50. Въпреки това следва да се отбележи, че предвиждането на компенсаторни лихви в действителност покрива най-общо всички неблагоприятни последици от изтеклия период между настъпването на увреждащия факт и датата на оценяването му от страна на съда. Под това наименование могат да бъдат представени финансовата вреда вследствие невъзможността да се ползват печалбите от производствена дейност¹⁷ или вследствие загуба на лихви поради невъзможност за влагане на дължимия размер в банка¹⁸.

51. Тъй като са съставна част на вредата, естествено компенсаторните лихви намират правното си основание в принципите относно поправянето на вреди в рамките на извъндоговорната отговорност на Съюза. По силата на принципа на пълна обезвреда обезщетяването „има за цел да възстанови доколкото е възможно имущественото състояние на увреденото лице [...]”. От това следва, че [...] трябва да бъде отчетено обезценяването на парите, настъпило след увреждащото събитие“¹⁹.

52. Обезщетителната функция на компенсаторните лихви, от друга страна, води до две съществени последици.

53. На първо място, тя обяснява защо Съдът поставя присъждането им в зависимост от традиционните условия за прилагане на извъндоговорната отговорност на Съюза. Като се позовава на трайна съдебна практика, Съдът посочва, че е „важно ищецът да е изпълнил условията за извънсъдебна отговорност, за да може да претендира за присъждане на компенсаторни лихви“²⁰. Въпреки това той уточнява, че поправянето на вредите в рамките на извъндоговорната отговорност „има за цел доколкото е възможно да възстанови имуществото на увреденото лице“²¹ и „[с]ледователно, когато са изпълнени условията за извъндоговорна отговорност, неблагоприятните последици вследствие изтеклия период от време между настъпването на увреждащия факт и датата на плащане на обезщетението, не могат да бъдат пренебрегнати [...], доколкото следва да се отчита обезценяването на парите“²².

54. На второ място, обезщетителният характер на компенсаторните лихви обяснява защо те по принцип се изчисляват в зависимост от действително претърпените от ищеца вреди, тоест като се вземе предвид процентът на инфлация през разглеждания период. Този принцип изглежда общоприет, макар че неговото конкретно прилагане води до различни резултати.

17 — Вж. решение Mulder и др./Съвет и Комисия (EU:C:2000:38, т. 43 и 214).

18 — Вж. решение Berti/Комисия (131/81, EU:C:1985:72, т. 16).

19 — Вж. решение Grifoni/Комисия (С-308/87, EU:C:1994:38, т. 40).

20 — Вж. решение Mulder и др./Съвет и Комисия (EU:C:2000:38, т. 50).

21 — Пак там (т. 51).

22 — Пак там.

55. Релевантната практика на Съда в действителност сочи, че по принцип²³ той изчислява размера на компенсаторните лихви, като се позовава на процента на инфлация, макар този процент да се счита за отправна точка, от която съдът може да се отклони в рамките на своята свобода на преценка относно размера на вредата. Така например в решение *Mulder* и др./Съвет и Комисия (EU:C:2000:38), постановено по съединени дела C-104/89 и C-37/90, по първото дело Съдът приема, че ищците имат право да претендират лихви, „съответстващи на процента на инфлация за периода от датата на настъпване на вредата до постановяване на междинното решение“²⁴, вследствие на което добавя към обезщетението лихва в размер на 1,85 %, съответстваща на данните на Евростат и заключението на експерта, като изтъква още, че този лихвен процент изглежда „разумен и икономически оправдан“²⁵. По второто дело той установява, че според заключението от експертизата процентът на инфлация през разглеждания период е средно 1,2 %, и приема, че доколкото това изглежда „разумно и справедливо“, към дължимото обезщетение следва да се прибави компенсаторна лихва в размер на 1,5 %²⁶.

56. Първоначално практиката на Общия съд се вписва в редицата на тези разрешения.

57. Така например в решение *Samar*/Съвет и Комисия (T-260/97, EU:T:2005:283), Първоинстанционният съд приема, че при изчисляването на обезщетение, което се дължи на установено в Италия дружество, следва да бъде отчетено обезценяването на парите „съгласно официалните данни, изготвени за [тази държава] от компетентния национален орган, считано от датата на настъпване на вредата“²⁷.

58. Решение *Agraz* и др./Комисия (EU:T:2008:526) представлява още един, особено характерен пример за принципите от съдебната практика, които са водещи при определяне на компенсаторните лихви. В този случай става въпрос да се определи какъв следва да е процентът на компенсаторните лихви, които Комисията дължи върху обезщетение, съответстващо на увеличението на размера на помощ за производството, който е бил изчислен неправилно. Макар 84 дружества ищци да постигат споразумение с Комисията по този въпрос, като фиксират процента на компенсаторните лихви въз основа на лихвения процент на ЕЦБ за основните операции по рефинансиране, увеличен с два пункта, други 3 дружества не успяват да се споразумеят с Комисията, макар да искат прилагането на идентичен лихвен процент. В крайна сметка Първоинстанционният съд отхвърля иска им и приема, че обезценяването на парите е било „отразено от Евростат в установения годишен процент на инфлация през разглеждания период в държавата членка, където са [били] установени [засегнатите] дружества“²⁸. Мотивите на съдебното решение, с които е отхвърлен доводът за наличие на дискриминационно отношение между постигналите споразумение дружества и останалите, са особено показателни. Първоинстанционният съд всъщност изтъква, че първите се намират в положение, различно от това на вторите, „като се има предвид, че нито един елемент не позволява да се установи, че те са претърпели вреди вследствие загуба на доход поради това, че са могли да вложат въпросните суми“²⁹. Тоест това решение откроява факта, че определянето на процента на компенсаторните лихви в размер на лихвения процент на ЕЦБ за основните операции по рефинансиране, увеличен с два пункта, е оправдано единствено когато претърпяната вреда не е само вследствие на загубата на покупателна способност, свързана с обезценяването на парите, а включва и допълнителна загуба на доход вследствие на невъзможността за влагане на дължимите суми.

23 — В този контекст като изключение изглежда решение *Grifoni/Commission* (EU:C:1990:134), в което Съдът присъжда без особени обяснения „фиксирана“ сума, която отчита обезценяването на парите за осемгодишен период.

24 — Точка 220.

25 — Точка 221.

26 — Точка 352.

27 — Точка 139.

28 — Точка 50.

29 — Точка 52.

59. Макар да прогласява същия принцип, решение *Idromacchine* и др./Комисия (EU:T:2011:641), многократно цитирано в обжалваното съдебно решение, извежда от него друго следствие. След като отново утвърждава принципа, че обезценяването на парите „намира отражение в годишния процент на инфлация, установен от Евростат [...] за съответния период в държавата членка, където са установени [...] [засегнатите] дружества“³⁰, в следващата точка³¹ Общият съд вероятно по логически път достига до заключението, че Комисията следва да плати компенсаторни лихви „по процент, определен от Европейската централна банка за основните операции по рефинансиране, приложим през съответния период, увеличен с два пункта“.

60. Обяснението за този извод ми убягва вътрешно. Както се установява, в разсъждениято липсва една брънка, а именно констатацията, че лихвеният процент, определен от ЕЦБ за основните операции по рефинансиране, увеличен с два пункта, през разглеждания период е отразявал процента на инфлация в съответната държава членка. В това отношение е важно да се подчертае, че определеният от ЕЦБ лихвен процент за основните операции по рефинансиране е инструмент на паричната политика на ЕЦБ, който позволява на тази институция да оказва влияние върху лихвените проценти и банковата ликвидност. Той по никакъв начин не би могъл да се възприема като отражение на средния процент на инфлация в Съюза или в Еврозоната.

61. Анализът на дадените разрешения във връзка с режима мораторните лихви поражда подобна несигурност.

б) Мораторните лихви

62. След като първоначално отказва присъждането на лихви за забава поради „липса на каквато и да е правна уредба [на тези лихви] в общественото право“³², впоследствие Съдът без никакво нормативно основание прогласява „допустимия“ характер на „искането за присъждане на лихви“³³, като се обосновава с основните принципи на правото, общи за държавите членки, към които препраща изрично член 215, втора алинея от Договора ЕИО, по-късно член 288, втора алинея ЕО, понастоящем член 340, втора алинея ДФЕС³⁴.

63. Този принцип, изведен чрез сравнителен анализ на принципите, които са в сила в националните правни системи, впоследствие получава, най-малкото по отношение на вземанията на Европейския съюз от всеки длъжник, своето правно основание в Регламент (ЕО, Евратом) № 2342/2002 на Комисията от 23 декември 2002 година относно определянето на подробни правила за прилагането на Регламент (ЕО, Евратом) № 1605/2002 на Съвета относно Финансовия регламент, приложим към общия бюджет на Европейските общности³⁵, и по-специално член 86 от този регламент, който предвижда по всички неизплатени на падежа задължения, когато задължаващото събитие не е обществена поръчка за доставка или услуга по дял V на посочения регламент, да се начисляват мораторни лихви по процент, равняващ се на лихвата, прилагана от ЕЦБ към основните ѝ операции по рефинансиране, завишена с 3,5 пункта³⁶.

30 — Точка 77.

31 — Точка 78.

32 — Решение *Camprolongo*/Върховен орган (EU:C:1960:35, Recueil, стр. 826 и 827).

33 — Съдът не определя тези лихви като „мораторни“.

34 — Решения *DGV* и др./ЕИО (241/78, 242/78 и 245/78—250/78, EU:C:1979:227, т. 22), *Dumortier* и др./Съвет (64/76, 113/76, 167/78, 239/78, 27/79, 28/79 и 45/79, EU:C:1979:223, т. 25), *Ireks-Arkady*/ЕИО (238/78, EU:C:1979:226, т. 20), *Interquell Stärke-Chemie* и *Diamalt*/ЕИО (261/78 и 262/78, EU:C:1979:22, т. 23), *Pauls Agriculture*/Съвет и Комисия (256/81, EU:C:1983:138, т. 17), *Birra Wührer* и др./Съвет и Комисия (256/80, 257/80, 265/80, 267/80, 5/81, 51/81 и 282/82, EU:C:1984:341, т. 37) и *Sofrimport*/Комисия (C-152/88, EU:C:1990:259, т. 32). Вж. също решение *Schneider Electric*/Комисия (T-351/03, EU:T:2007:212, т. 340).

35 — ОВ L 357, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 1, том 4, стр. 3. Този регламент влиза в сила от 1 януари 2003 г.

36 — В този смисъл вж. решение *SGL Carbon*/Комисия (T-68/04, EU:T:2008:414, т. 145).

64. Както многократно е посочено в съдебната практика, която се основава на идеята, че не е възможно да се начисляват мораторни лихви за вземане, чийто размер не е известен, задължение за плащане на мораторни лихви може да има само когато главното вземане е „сигурно, що се отнася до размера му, или може да бъде определено въз основа на установени обективни елементи“³⁷.

65. От това следва, че към размера на дължимото обезщетение следва да се прибавят мораторните лихви, считано от датата на постановяване на решението, с което е установено задължението за поправяне на вредата³⁸.

66. Тази дата съответства най-често на датата на титула, с който е признато правото на вземане. Така например искане за мораторни лихви върху разноски може да има едва от датата на определеното, с което те са установени³⁹.

67. Независимо от това, ако до датата на постановяване на съдебното решение главното вземане не е сигурно или определимо, мораторните лихви текат едва от датата на постановяване на съдебното решение, в което се определя размерът на обезщетението⁴⁰.

68. Нека на този етап направя едно важно уточнение. Току-що изложеното от мен разрешение, съгласно което лихвите текат от датата на съдебното решение, с което се установява задължението за поправяне на вредата или се определя размерът на обезщетението, по дефиниция се прилага единствено при споровете за обезщетения, които се характеризират с липсата на предварително определен размер на главното вземане, който задължително се определя от съда. Обратно, когато размерът на главното вземане е предварително определен, съдебната практика най-често присъжда мораторни лихви считано от датата, на която

37 — Вж. решения Amman и др./Съвет (174/83, EU:C:1986:339, т. 19 и 20), Culmsee и др./ЕИСК (175/83, EU:C:1986:340, т. 19 и 20), Allo и др./Комисия (176/83, EU:C:1986:341, т. 19 и 20), Agostini и др./Комисия (233/83, EU:C:1986:342, т. 19 и 20), Ambrosetti и др./Комисия (247/83, EU:C:1986:343, т. 19 и 20), Delhez и др./Комисия (264/83, EU:C:1986:344, т. 20 и 21), тези шест решения са по искове от страна на длъжностни лица за заплащане на лихви за забава върху възнаграждение, изплатено със задна дата във връзка с регламент, приет вследствие решение на Съда за отмяна на предходен регламент, с който е извършена актуализация на възнагражденията и корекционните коефициенти със задна дата; Съдът приема, че възнаграждението става определено или определимо едва след влизане в сила на последния регламент, тъй като, предвид правото на преценка на Съвета, преди тази институция да упражни правомощията си, не може да има никаква сигурност относно размера на актуализациите; решение de Szy-Tarisse и Feyaerts/Комисия (314/86 и 315/86, EU:C:1988:471, т. 33), искане за мораторни лихви върху увеличението на основната заплата, получено вследствие решение на Комисията, прието в изпълнение на съдебно решение за отмяна на решение за назначаване на жалбоподателите като длъжностни лица стажанти, в частта му, която се отнася до класирането в степен и в стъпка; Съдът приема, че лихвите следва да се начисляват не считано от жалбата на основание член 90, параграф 2 от Статута, а считано от решението за ново класиране, с което вземането става сигурно, и решение Комисия/Brazzelli Lualdi и др. (EU:C:1994:211, т. 53). В същия смисъл вж. решения Herkenrath и др./Комисия (T-16/89, EU:T:1992:24, т. 31) и Weir/Комисия (T-361/94, EU:T:1996:37, т. 52), Първоинстанционният съд добавя допълнително условие за присъждане на мораторни лихви, като уточнява, че такива лихви се дължат единствено когато главното задължение е определено или определимо и изплащането на обезщетението „впоследствие е неоснователно забавено от страна на администрацията“; решение Pfoeschner/Комисия (T-285/94, EU:T:1995:214, т. 55 и 56), искане за отмяна на известие за пенсия за осигурителен стаж, в което корекционният коефициент, приложим по отношение на пенсията на пенсионер с местожителство в Швейцария, е определен на 100; след отмяна на известието за пенсия за декември 1993 г. и след като установява, че считано от посочения месец вземането е изискуемо и определено по размер, тъй като за Швейцария е определен корекционен коефициент, по-висок от 100, Първоинстанционният съд определя началния момент за начисляване на мораторните лихви за неплатените в срок суми от датата на съответния падеж, на който е следвало да бъде извършено всяко плащане по пенсионноосигурителната схема; решения Nivonnet/Съвет (T-188/03, EU:T:2004:194, т. 45), Samar/Съвет и Комисия (EU:T:2005:283, т. 135 и 144 и цитираната съдебна практика) и Schneider Electric/Комисия (EU:T:2007:212, т. 344), както и определение Marcuccio/Комисия (T-176/04 DEP II, EU:T:2011:616, т. 36). Вж. също определение Michel/Комисия (F-44/13, EU:F:2014:40, т. 82). На последно място вж. решение AA/Комисия (F-101/09, EU:F:2011:133, т. 109), в което се посочва, че „задължението за плащане на мораторни лихви може да възникне единствено в хипотеза, при която главното вземане не само е сигурно по размер, но и може да бъде определено въз основа на обективни критерии“. Тази формулировка е учудваща, тъй като условието за определения или определяемия характер на размера на вземането е алтернативно, а не кумулативно.

38 — Вж. решения Roumengous Carpentier/Комисия (158/79, EU:C:1985:2, т. 11), Battaglia/Комисия (737/79, EU:C:1985:4, т. 10), Mulder и др./Съвет и Комисия (C-104/89 и C-37/90, EU:C:1992:217, т. 35), Съдът определя за начален момент на мораторните лихви датата на постановяване на междинното си решение, което макар да не определя точните компоненти на вредата, посочва необходимите за нейното изчисляване елементи, както и решения Samar/Съвет и Комисия (EU:T:2005:283, т. 135 и 144) и Schneider Electric/Комисия (EU:T:2007:212, т. 343).

39 — Вж. решения Mulder и др./Съвет и Комисия (EU:C:1992:217, т. 35) и Samar/Съвет и Комисия (EU:T:2005:283, т. 144).

40 — Вж. решения Samar/Съвет и Комисия (EU:T:2005:283, т. 144 и цитираната съдебна практика) и Schneider Electric/Комисия (EU:T:2007:212, т. 344).

длъжникът е поканен да изпълни задължението си⁴¹. Така например при споровете в областта на публичната служба мораторните лихви върху сумите, които се дължат по силата на разпоредби от правилниците, по принцип текат от датата на жалбата по смисъла на член 90, параграф 2 от Правилника или от датата, на която тези суми са станали дължими, ако тя е по-късна от първата⁴².

69. Що се отнася до процента на мораторните лихви, той най-често е определян без особени обяснения като фиксиран процент, който в актуалната практика на Общия съд в действителност съответства на лихвения процент, прилаган от ЕЦБ за основните операции по рефинансиране, увеличен с два пункта⁴³.

70. Много генерални адвокати, сред които Mancini⁴⁴, Slynn⁴⁵, Van Gerven⁴⁶ и Tesaurο⁴⁷, се опитват да изведат насоки в тази област. Те предлагат противоположни разрешения, изразяващи се в прилагане или на фиксиран процент, определен от съда в зависимост от „актуалното финансово положение“⁴⁸, или обратно, на „законната лихва, приложима в момента на постановяване на решението на Съда в държавата членка, в която жалбоподателите упражняват дейността си и следователно в която те вероятно ще използват или вложат полагащите им се суми“⁴⁹. Без да е необходимо да се обсъжда повече този въпрос, остава да се провери дали изложените от нас решения са приложими към лихвите, които се дължат по вземания за недължимо платени суми.

2. Лихвите, които се дължат по вземания за недължимо платени суми

71. Съдебната практика в тази област води началото си от решение на Първоинстанционния съд *Cogus UK/Commission* (EU:T:2001:249). Това решение е постановено в спор, възникнал вследствие на съдебно решение, с което е намален размерът на наложена от Комисията на предприятие глоба за нарушение на правилата за конкуренция. Постановеният въпрос е свързан с размера на дължимите от Комисията лихви върху сумата, която тя е върнала и която съответства на разликата между размера на платената глоба и размера, определен от Първоинстанционния съд.

72. Тъй като се намира на плоскостта на мерките за изпълнение на решението за отмяна, Първоинстанционният съд приема, че задължението за връщане на цялата или част от платената глоба включва не само размера на главното вземане за недължимо платената глоба, но и мораторни лихви върху тази сума, тъй като, както пояснява, „присъждането на *мораторни* [50] лихви върху недължимо внесения размер е необходима съставна част на задължението за възстановяване на предходното положение, което Комисията носи по силата на съдебно

41 — За по-подробен анализ на съдебната практика в тази област вж. *Van Casteren*, A. Article 215(2) EC and the question of interest. — The action for damages in Community law, Kluwer Law International, *Heukels*, T. et *McDonnell*, A., La Haye, 1997, p. 211.

42 — Вж. решения *Jacquemart/Комисия* (114/77, EU:C:1978:156, т. 26), *Razzouk и Beydoun/Комисия* (75/82 и 117/82, EU:C:1984:116, т. 19), *Roumengous Carpentier/Комисия* (EU:C:1985:2, т. 11), *Amesz и др./Комисия* (EU:C:1985:3, т. 14) и *Battaglia/Комисия* (EU:C:1985:4, т. 10).

43 — Вж. решенията, цитирани от *Van Casteren*, A. Article 215(2) EC and the question of interest. — The action for damages in Community law, Kluwer Law International, *Heukels*, T. et *McDonnell*, A., La Haye, 1997, p. 203, който подчертава относително произволния начин, по който юрисдикциите на Съюза избират приложимия лихвен процент.

44 — Вж. точка 8 от заключение *Pauls Agriculture/Съвет и Комисия* (256/81, EU:C:1983:91).

45 — Вж. *Recueil*, стр. 2819 и 2820 от заключение *Leussink/Комисия* (169/83 и 136/84, EU:C:1986:265).

46 — Вж. точка 51 от заключение *Mulder и др./Съвет и Комисия* (C-104/89 и C-37/90, EU:C:1992:34).

47 — Вж. точка 26 от заключение *Grifoni/Комисия* (C-308/87, EU:C:1993:362).

48 — Вж. *Recueil*, стр. 2819 и 2820 от заключение *Leussink/Комисия* (EU:C:1986:265).

49 — Вж. точка 51 от заключение *Mulder и др./Съвет и Комисия* (EU:C:1992:34).

50 — Курсивът е мой.

решение за отмяна или за пълнен съдебен контрол, доколкото при пълното възстановяване на недължимо платената глоба не може да не се държи сметка за някои елементи, например изтеклото време, които в действителност могат да доведат до намаляване на нейната стойност⁵¹.

73. Първоинстанционният съд добавя, че поради това, за да бъде напълно възстановено положението, в което кредиторът законосъобразно би се намирал, ако отмененият акт не е бил издаден, точното изпълнение на такова съдебно решение изисква да се отчете обстоятелството, че връщането настъпва след изтичане на определен по-къс или по-дълъг период от време, през който той не е можел да разполага с недължимо платените от него суми.

74. Що се отнася до процента на дължимата лихва, като се позовава на общоприет принцип от вътрешното право на държавите членки в областта на неоснователното обогатяване, Първоинстанционният съд приема, че този процент би следвало по принцип да бъде равен на „законния или съдебноустановения лихвен процент, без капитализация“⁵². Въпреки това Първоинстанционният съд се отклонява от този подход, като отчита особените обстоятелства в разглеждания случай, които се характеризират с факта, че подлежащата на връщане сума е била вложена от Комисията и е донесла капитализирани лихви⁵³. Ето защо, като отчита в крайна сметка както обогатяването на Комисията, така и обедняването на предприятието ищец, Първоинстанционният съд присъжда на последното сума, равна на получените от Комисията приходи, към която от друга страна добавя мораторни лихви.

75. Впоследствие разрешението, съгласно което се признава право на мораторни лихви за целия период, през който сумите не са били на разположение, е потвърждавано многократно⁵⁴.

3. Поуките от съдебната практика

76. Макар все още да има несигурност по отношение на способите, с които правото на Съюза разполага за преодоляване на последиците от изтеклото време по отношение на вземането, ще изведе от припомнената по-горе съдебна практика две поуки, които биха били от полза при отговора на основанията.

77. Първата е свързана с разграничението между компенсаторни и мораторни лихви. Безспорно съдебната практика борави с много ясно разграничение между компенсаторните и мораторните лихви, без обаче да обявява критериите, въз основа на които то се прави. Тоест това разграничение не е очевидно, тъй като от функционална гледна точка изглежда, че лихвите играят винаги една и съща роля да компенсират загубите на кредитора, който е лишен от възможността да се ползва от вземането си. Ние знаем обаче, че компенсаторните лихви са допълнение за поправяне на вреди в областта на обезщетенията, доколкото те компенсират времето, изтекло преди съдът да е изчислил размера на вредата, без значение дали има забава на длъжника, докато мораторните лихви обезщетяват във фиксиран размер последиците от забавата за плащане на задължение в пари, като позволяват на кредитора да получи приблизително това, което би получил, ако беше вложил средствата. По мое мнение от това следва, че разграничението задължително трябва да се прилага ограничително и само при споровете за обезщетения, където е обосновано с необходимостта от намеса на съда при определяне на размера на главното лихвоносно вземане.

51 — Точка 54.

52 — Точка 60.

53 — Точки 62 и 63.

54 — Вж. определение *Holcim (France)*/Комисия (Т-86/03, ЕУ:Т:2005:157, т. 30 и 31), както и решения *Greencore Group*/Комисия (Т-135/02, ЕУ:Т:2005:457, т. 55 (мълчаливо потвърждаване) и *ВРВ*/Комисия (Т-53/03, ЕУ:Т:2008:254, т. 487 и 488).

78. Втората е свързана с основанието на правото на мораторни лихви вследствие на постановено от юрисдикциите на Съюза решение за отмяна. Съдебната практика прогласява принципа, че това право се основава пряко на член 266, първа алинея ДФЕС и че то произтича от задължението на институцията ответник да предприеме необходимите мерки, за да премахне последиците от отменения акт и да възстанови положението, в което са се намирали заинтересованите лица преди издаването на този акт.

79. Тази съдебна практика ме навежда на извода, че основната грижа на юрисдикциите на Съюза в случай на отмяна следва да бъде възможно най-точното прилагане на принципа *restitutio in integrum*, налагащ възстановяване на *statu quo ante*, като се внимава всеки да се върне в първоначалното си положение, без загуба или печалба.

80. Сега е необходимо да се провери дали обжалваното съдебно решение спазва това изискване и припомнените по-горе принципи.

4. Отговор на основанията

81. Шестте изложени по-горе основания се опират на четири групи оплаквания. Първата е свързана с правното основание на вземането на ІРК, втората засяга разграничението между компенсаторни и мораторни лихви, третата се отнася до мотивите на решението, а четвъртата — до изчисляването на лихвите.

а) По оплакването, свързано с правното основание на вземането на ІРК

82. В точки 34 и 41 от обжалваното съдебно решение Общият съд постановява, че спорното решение е единственото правно основание за разглежданото главно вземане.

83. В това отношение е уместно да припомним, че съгласно член 264, първа алинея ДФЕС, според който „[а]ко искът е обоснован, Съдът обявява атакувания акт за недействителен“, отмяната на акта от страна на юрисдикциите на Съюза води до неговото заличаване от правния ред на Съюза. Според формулировката, изведена от утвърдената съдебна практика на Общия съд, това заличаване е „самата същност“ на отмяната⁵⁵. По силата на общото правило за действие на отмяната *ex tunc* по принцип се счита, че последиците от акта отпадат с обратно действие, освен ако в съответствие с член 264, втора алинея ДФЕС Съдът определи последиците на отменения акт, които трябва да се считат за окончателни.

84. Както уместно изтъква Комисията, поради обратното си действие отмяната на решението от 13 май 2005 г. от страна на Общия съд възстановява решението за отпускане на финансова помощ и отново поставя страните в положението, в което са се намирали в момента на издаване на това решение.

85. Обстоятелството, че тази отмяна е обоснована с неспазването на приложимата погасителна давност от страна на Комисията, не води до ограничаване на материалния обхват на така постановената отмяна, която е произвела ретроактивно действие, а не обратното, както приема Общият съд в точка 34 на обжалваното съдебно решение. Ето защо, като представя спорното решение като единствено правно основание за вземането на ІРК, Общият съд допуска грешка при прилагане на правото.

55 — В този смисъл вж. определения SIR/Съвет (Т-142/11, ЕУ:Т:2011:333, т. 22), Petroci/Съвет (Т-160/11, ЕУ:Т:2011:334, т. 19), Afriqiyah Airways/Съвет (Т-436/11, ЕУ:Т:2012:10, т. 15), Ayadi/Комисия (Т-527/09, ЕУ:Т:2012:35, т. 30) и Rautenbach/Съвет и Комисия (Т-222/11, ЕУ:Т:2012:409, т. 15).

86. Въпреки това съгласно трайната съдебна практика оплакванията, насочени срещу изложени за изчерпателност мотиви или мотиви, които не са необходими за обосноваване на диспозитива, не биха могли да доведат до отмяна на решението на Общия съд, поради което са несъстоятелни⁵⁶.

87. В случая трябва да посочим, че мотивите на Общия съд в точка 34 от неговото решение, която дава единствено отговор на доводите за недобросъвестност, са за изчерпателност след изложените в точка 33. Що се отнася до позоваването на правното основание на разглежданото главно вземане, направено в точка 41 от обжалваното съдебно решение, то не е необходимо за обосноваване на диспозитива на обжалваното решение, в който началният момент на мораторните лихви е определен на 15 април 2011 г.

88. Следователно това основание трябва да се отхвърли като несъстоятелно.

б) По оплакването относно разграничаването на компенсаторните и мораторните лихви

89. Във второто основание в жалбата Комисията изтъква, че обжалваното съдебно решение не прави никакво разграничение между компенсаторни и мораторни лихви, макар че според Комисията тези две категории лихви са от съвсем различно естество.

90. Това оплакване ми се струва неоснователно, дори нещо повече, аз считам, че към обжалваното съдебно решение трябва да бъде насочена критика в обратния смисъл, а именно упрек, че прави разграничение между двете категории лихви, макар че според мен Общият съд погрешно квалифицира като „компенсаторни“ лихвите за изминалия период преди решението от 15 април 2011 г.

91. В действителност предвид обстоятелствата в дадения случай, отмяната на решението от 13 май 2005 г. със съдебното решение от 15 април 2011 г. възстановява решението за отпускане на финансова помощ и отново поставя страните в положението, в което са били към момента на това решение.

92. Ето защо поради действието на отмяната *ex tunc* Комисията е била задължена за плащане на сигурно, определено и изискуемо главно задължение, състоящо се от сумите, които трябва да плати или да върне на ИРК. Поради това за вземането на ИРК се дължат мораторни лихви, които за подлежащата на плащане сума текат от искането на ИРК, а за подлежащата на връщане сума — от нейното плащане на Комисията от страна на ИРК.

93. В това отношение считам, че макар в случай на отмяна на решение, с което се оттегля финансова помощ, плащането на мораторни лихви да не е нищо друго освен мярка за привеждане в изпълнение на съдебното решение за отмяна по смисъла на член 266, първа алинея ДФЕС, присъждането на компенсаторни лихви излиза извън правната рамка на мярката за изпълнение и попада в приложното поле на член 266, втора алинея ДФЕС, който препраща към общата уредба на извъндоговорната отговорност на Съюза. Тоест, макар Общият съд да посочва, че Комисията е признала, че освен мораторни лихви, считано от 15 април 2011 г., дължи главница и компенсаторни лихви, от обжалваното съдебно решение не се установява, че със спорното решение тази институция е признала своето задължение и е приела правото на ИРК на обезщетение.

56 — Вж. по-специално решенията *Ryanair/Commission* (C-287/12 P, т. 86 и цитираната съдебна практика) и *Dow Chemical/Комисия* (C-179/12 P, EU:C:2013:605, т. 63 и 76).

94. При това положение аз считам, че единственият упрек, който може да бъде отправен към Общия съд, е, че не е дал на лихвите за изминалия преди съдебното решение от 15 април 2011 г. период тяхната правилна квалификация, без да се коментира възприетото от Комисията наименование. Ето защо оплакването за липса на разграничение между компенсаторните и мораторните лихви следва да бъде отхвърлено.

в) По оплакването за недостатъчност и противоречивост на мотивите

95. В третото основание в жалбата Комисията изтъква, че възприетият от Общия съд подход за фиксирано увеличение на процента на компенсаторните лихви и за началния момент на начисляване на мораторните лихви е недостатъчно мотивиран.

96. Отговорът на това основание може да доведе до колебания.

97. Обхватът на задължението на Общия съд за мотивиране следва да бъде разглеждан в зависимост от съдържанието и точността на доводите, изложени пред него от страните. В това отношение е уместно да припомним, че в своята писмена защита пред Общия съд Комисията изтъква, че увеличението с два пункта на лихвения процент за основните операции по рефинансиране е неоправдано, доколкото то противоречи на съдебната практика, води до неоснователно обогатяване на недобросъвестен кредитор и следователно противоречи на принципите на законосъобразност и справедливост.

98. Както впрочем се установява от точки 34, 36, 37 и 38 от обжалваното съдебно решение, Общият съд изтъква, че това увеличение съответства на практиката на тази юрисдикция, че то не трябва да зависи от реалния процент на инфлацията и че то е породено от грижата да се избегне неоснователно обогатяване, което противоречи на общите принципи на правото на Съюза.

99. Ето защо тези мотиви отговарят точка по точка на възраженията на Комисията, така че съм склонен да предложи основанието да бъде отхвърлено.

100. Възможно е обаче да има известни задръжки да се приеме, че мотивиране с позоваване на едно или на множество предходни съдебни решения, които от своя страна също не съдържат мотиви, отговаря на изискването за мотивиране. Както се установява наистина, решенията, на които се позовава Общият съд, не съдържат конкретни обяснения за причината, поради която процентът на мораторните лихви е бил фиксиран в размер на лихвения процент на ЕЦБ за основните операции по рефинансиране, увеличен с два пункта.

101. В случай че вследствие на това Съдът направи извод за недостатъчни мотиви, бих предложил той да се произнесе чрез заместване на мотиви, за да отхвърли това основание.

102. Според мен логиката на фиксиране на мораторните лихви предполага определяне на единен лихвен процент. Преценката на Общия съд при определяне на този процент би могла да е мотивирана и да получи одобрение, ако той отразява средния процент на законната или съдебноустановената мораторна лихва, приложима в държавите членки. Питам се обаче дали за в бъдеще няма да е по-справедливо и в съответствие с изискванията за правна сигурност процентът на мораторните лихви, начислявани върху задълженията на институциите на Съюза, да бъде изравнен с мораторната лихва, която те имат право да получат от всяко лице и която след влизането в сила на Регламент № 2342/2002 съответства на лихвения процент, прилаган от ЕЦБ по нейните основни операции за рефинансиране, увеличен с 3,5 процентни пункта.

103. Независимо от това струва ми се, че оплакването относно мотивирането на обжалваното съдебно решение трябва да бъде отхвърлено.

г) По оплакването относно изчисляването на лихвите

i) Изчисляването на лихвите за изминалия период след постановяване на решението от 15 април 2011 г.

104. Оплакването относно мораторните лихви за изминалия период след 15 април 2011 г. е направено в рамките на третото основание, в което се оспорва едновременно правото на тези лихви по принцип, както и началният момент на начисляването им.

105. Следва да се отбележи, че съгласно трайната съдебна практика компетентността на Съда в рамките на производството по обжалване се свежда до преценка на правното решение, дадено във връзка с изложените пред първата инстанция основания, поради което основание, представено за първи път в това производство, следва да бъде прието за недопустимо⁵⁷.

106. Както се установява в случая, Комисията не е оспорила пред Общия съд правото на ІРК да получи мораторни лихви, а в съдебното заседание дори признава, че дължи такива лихви, считано от произнасянето на решението от 15 април 2011 г.

107. Ето защо оплакванията относно липсата на правно основание на задължението за плащане на мораторни лихви и грешка при прилагане на правото, допусната при определяне на началния момент на тези лихви, са нови и съответно недопустими.

ii) Изчисляването на лихвите за периода до постановяване на решението от 15 април 2011 г.

108. Това оплакване е развито от различни гледни точки в първото и петото основание. С него Комисията изтъква, че като определя процента на компенсаторните лихви в размер, равен на лихвения процент на ЕЦБ за основните операции по рефинансиране, увеличен с два пункта, Общият съд, от една страна, не се е съобразил с практиката на Съда, според която тези лихви служат за компенсиране на инфлацията, а от друга страна, е нарушил принципите, приложими в областта на неоснователното обогатяване.

109. По изложените по-горе съображения считам, че лихвите за изминалия период до решението от 15 април 2011 г. неправилно са квалифицирани като компенсаторни, като всъщност става въпрос за мораторни лихви.

110. Ето защо оплакването за несъответствие с практиката на Съда, според която компенсаторните лихви служат за компенсиране на инфлацията, е несъстоятелно.

111. Оплакването за нарушение на общия принцип за забрана на неоснователното обогатяване ми се струва необосновано.

112. Както подчертах по-горе, от една страна, считам, че правото на мораторни лихви произтича пряко от задължението за възстановяване на положението след отмяната, а не следва от неоснователното обогатяване.

113. От друга страна, дори да предположим, че принципът за забрана на неоснователното обогатяване може автоматично да ограничи правото на мораторни лихви, според мен Комисията не доказва, че възприетият от Общия съд лихвен процент ще превиши действителното обедняване на ІРК и ще доведе до реално обогатяване на тази институция. Както посочих, лихвите, които Комисията дължи, определено са мораторни и не компенсират

57 — Пак там (т. 82).

загубата на стойност на вземането вследствие на инфлацията, а обезщетяват във фиксиран размер за лишаването от възможността да се разполага с това вземане. Не виждам също и причини, поради които да трябва да се вземе предвид лихвеният процент, приложим спрямо предварително събраните глоби.

114. Ето защо предлагам това оплакване да бъде отхвърлено.

iii) По оплакването относно капитализирането на лихвите

115. С това оплакване, развито в третото основание, Комисията отправя упрек към обжалваното съдебно решение, че капитализира лихвите, като определя мораторните лихви до окончателното плащане въз основа на главницата на вземането, увеличена с компенсаторните лихви за изминалия преди това период.

116. Както вече посочих, считам, че дължимите от Комисията лихви са с мораторен характер, независимо дали те са начислени за периода след или преди решението от 15 април 2011 г.

117. Ето защо тези лихви не са допълнителна вреда, която да се прибавя към главното вземане и да е лихвоносна. По тази причина считам, че постановеното от Общия съд капитализиране на лихвите за изминалия преди 15 април 2011 г. период предвид твърдяното им компенсаторно естество е в резултат от грешка при прилагане на правото.

118. Независимо от това следва да си поставим въпроса дали мораторните лихви не могат да бъдат капитализирани. В това отношение аз имам съмнения относно основателността на твърдението, че по принцип капитализиране на мораторни лихви не може да бъде допуснато⁵⁸. Съгласно основните принципи на правото, общи за държавите членки, повечето от правните режими допускат капитализирането на лихви при определени, макар и твърде разнообразни условия, ако такова е поискано⁵⁹.

119. Питам се дали не би трябвало юрисдикциите на Съюза да разполагат със свобода на преценка в тази област и да им бъде разрешено да постановяват капитализиране на мораторните лихви, когато това е в съответствие със справедливостта.

120. В настоящия случай обаче не откривам никакво особено обстоятелство, което би оправдало допускането на капитализиране на лихвите в полза на ІРК.

121. Ето защо намирам това оплакване за основателно.

122. Съгласно член 61 от Статута на Съда на Европейския съюз, „ако жалбата е основателна, Съдът отменя решението на Общия съд“, при което може „сам да постанови окончателно решение по делото, когато фазата на производството позволява това, или да върне делото на Общия съд за постановяване на решение“.

123. В настоящия случай Съдът може без затруднение да постанови окончателно решение по спора, като приеме, че мораторните лихви следва да бъдат изчислявани само върху главницата на задължението.

58 — Вж. точка 42 от обжалваното съдебно решение.

59 — Вж. Commission pour le droit européen du contrat Capitalisation des intérêts. — Principes du droit européen du contrat, vol. n° 2, Société de législation comparée, Paris, 2003, p. 583—587.

IV – За разноските

124. Съгласно член 184, параграф 2 от Процедурния правилник на Съда, когато жалбата е основателна и Съдът се произнася окончателно по спора, той се произнася по съдебните разноси. В съответствие с член 138, параграф 1 от същия правилник, който съгласно член 184 от него е приложим относно производството по обжалване, загубилата делото страна се осъжда да заплати съдебните разноси, ако е направено такова искане. Независимо от това, съгласно член 138, параграф 3 от посочения правилник, ако страните са загубили съответно по едно или няколко от предявените основания, Съдът може да разпредели разноските или да реши всяка страна да понесе направените от нея разноси.

125. В настоящия случай, като се има предвид, че не са приети отчасти правните основания на двете страни, считам за уместно всяка от тях да понесе направените от нея съдебни разноси във връзка с настоящото производство по обжалване.

V – Заключение

126. Предвид гореизложените съображения предлагам на Съда:

- 1) да отмени решение IPK International/Комисия (T-671/11, EU:T:2013:163), но само в частта му, с която разпорежда определянето на мораторни лихви до пълното плащане въз основа на главницата на вземането, увеличена с вече натрупаните компенсаторни лихви;
- 2) да определи мораторните лихви до пълното плащане единствено въз основа на главницата на вземането;
- 3) да отхвърли жалбата в останалата част;
- 4) да реши всяка от страните да понесе направените от нея съдебни разноси.